

Møte for lukkede dører
lørdag den 11. juli 1953 kl. 10.

President: Natvig Pedersen.

Dagsorden:

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om offentliggjørelse av referater fra møter i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite i 1940 (innst. S. D.).¹
2. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter (innst. S. M.).
3. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om regler om oppgjør mellom Noregs Sildesalslag og Prisreguleringsfondet for sild. Bestemmelser om prisregulering for sildemel- og sildoljefabrikkene (innst. S. E.).
4. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen stor- og vårsild av 1953 års produksjon (innst. S. F.).
5. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av saltet stor- og vårsild av 1953 års produksjon (innst. S. G.).
6. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering for formel av fisk og fiskeavfall av 1953-års produksjon (innst. S. H.).
7. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953-års produksjon (innst. S. J.).
8. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953 års produksjon til Amerikas Forente Stater (innst. S. K.).
9. Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av iset stor- og vårsild (innst. S. L.).
10. Referat.

Presidenten: Presidenten foreslår at møtet blir holdt for lukkede dører - og anser det som bifalt.

Presidenten foreslår videre at de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet, og videre at statssekretær Boyesen, ekspedisjonssjef Boye og byråsjef

¹ Offentliggjort i Innst. S. nr. 252

Heiberg fra Utenriksdepartementet får adgang til møtet - og anser det som bifalt.

Sak nr. 1.

Innstilling fra Stortingets presidentskap om offentliggjørelse av referater fra møter i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite i 1940 (innst. S. D.).

Presidentskapet hadde innstillet:

Håndskrevet møteprotokoll fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite 1940 og innbundne referater fra møtene 11. og 30. januar, 19. og 23. februar, 3. og 12. mars og 8. april 1940 blir ikke lenger å behandle som hemmelige.

Votering:

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten foreslår at innstillingene og forhandlingene blir å offentliggjøre. - Det ansees enstemmig bifalt.

Sak nr. 2.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter (innst. S. M).

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksdepartementets melding om overenskomster inngått med fremmede makter siden forrige års traktatforelegg til utgangen av 1952 - vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 3.

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om regler om oppgjør mellom Noregs Sildesalslag og Prisreguleringsfondet for sild. Bestemmelser om prisregulering for sildemel- og sildoljefabrikkene (innst. S. E.).

Saken i sin alminnelighet ble undergitt debatt.

Leirfall: I samband med denne saka vil eg nemna at det har vorti ein kontrovers mellom Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag på den eine sida og Prisdirektoratet på den andre om korleis dei ymse avgiftsordningane i samband med sildemjøl- og sildeoljefabrikkane skal praktiserast. Saka har vori reist her i Stortinget eit par gonger før, m.a. av

representanten Borgen i samband med tidlegare melding om desse avgiftene, og dessutan i meldinga frå finansnemnda om prissubsidiar. Det vil føre for vidt å gå i detaljar her og påvisa kva denne usemja går ut på. Denne ordninga er svært innfløkt, og det er vanskeleg å koma til full klårleik over korleis ho verkar. Men stutt sagt meiner altså jordbruksorganisasjonane at dei er skadelidande ved desse avgiftsordningane og ved at det blir ført over pengar frå Prisreguleringsfondet for kraftfôr og kunstgjødsel og frå dei sumene som jordbruket skal ha etter prisavtala, og at ordninga praktiserast på ein slik måte at ein ikkje får ei reell nedsetjing av kraftfôrprisane.

Eg skal ikkje gå inn på realiteten i saka, men eg vil gjerne få presisera at dei ymse avgifts- og tilskotsordningane må gjennomførast på ein slik måte at dei subsidiesummane som jordbruket skal ha etter prisavtalen, må nyttast slik at det kjem til reell nedsetjing av prisane.

Vidare har jordbruksorganisasjonane peika på at i desse spørsmåla, der jordbruket faktisk går inn som ein hovudinteressent, blir ikkje organisasjonane nok orienterte om korleis ordningane blir lagt opp. Det er ei sak som også har vori teki opp før i Stortinget. Vi har sume i finansnemnda peika på at det burde vera eit styre eller eit råd, oppnemnt med representantar frå jordbruksorganisasjonane, som kunne vera orienterte om korleis avgiftsordningane blir praktiserte, og eg vil be departementet tenkja over det spørsmålet. Etter mi meining kan ikkje tilskot frå subsidiemidlar nyttast til etterregulering av sildemjølprisane for 1952, eller til å halda den noverande forbrukarprisen på sildemjøl.

Det kunne vera mange ting å koma inn på i samband med denne saka, men eg vil ikkje lengja debatten ved å ta opp spørsmål på brei basis. Eg vil berre be departementet vera merksam på desse spørsmåla under den vidare utvikling av saka.

Jaklin (komiteens ordfører): Det spørsmål mindretallet i komiteen, hr. Leirfall, har reist, er ikke behandlet i denne melding vi har for oss, og spørsmålet er i det hele tatt så floket, og det foreligger så lite opplysninger om det, at komiteens flertall ikke har funnet grunn til å gå inn på det i innstillingen. Hvis det ikke kan bli enighet mellom Landbruksdepartementet, Fiskeridepartementet og Prisdirektoratet om hvordan man skal forholde seg i denne sak, kan den selvfølgelig forelegges for Stortinget, og det vil vel passe at den blir forelagt i forbindelse med beretningen om Prisdirektoratets virksomhet for det året vi er inne i.

Hognestad (komiteens formann): Det spørsmål som hr. Leirfall har tatt opp, bygger så vidt jeg forstår, på et privat brev som hr. Leirfall har fått, og komiteen har ikke noe kjennskap til og har ikke noe grunnlag for å ta stilling

til og å vurdere de spørsmål hr. Leirfall har reist. Jeg mener at dersom en er misfornøyd med ymse spørsmål ved jordbruksavtalen når det gjelder kraftfôr og kunstgjødsel, får Bondelaget og Småbrukarlaget henvende seg til landbruksministeren og finansministeren. Det er neppe riktig å henvende seg til Prisdirektoratet om dette. Hvis det da blir uoverensstemmelser der, får de komme tilbake til Stortinget med saken.

Dahlø: Det spørsmål hr. Leirfall har reist, kan, så vidt jeg skjønner, ikke ha noe å gjøre med det som denne sak egentlig angår, nemlig avgifter fra sildeprodukter som går inn i prisutjæmningsfondet. Dette kan da jordbruksorganisasjonene ikke ha noe med å gjøre. Det må bli en sak som fiskerne ordner med selv ved valte representanter som er medlemmer av styret for prisutjæmningsfondet, og ved de forhandlinger som Sildesalslaget og andre fiskerorganisasjoner har med myndighetene når prisene fastsettes. Representanten Leirfall retter en henstilling til departementet om at landbruksorganisasjonene måtte bli representert ved disse forhandlinger. Jeg vil på det bestemteste advare mot at man slår inn på den linje at landbruksorganisasjonene skal være representert ved de forhandlinger som foregår mellom sildefisken og prisutjæmningsfondet.

Hareide: Dette er ingen lett materie. Ordninga er så vidt komplisert og grip inn med så mange sideverknader og på ei slik måte at det er heilt uråd for Stortinget, iallfall i ein fart, å få oversyn over korleis dette verkar til alle sider. Ein kan ikkje venta at Sildesalslaget på vegner av fiskarane skal redusera sildeprisen med store summer under marknadsprisen - eksportprisen - for å skaffa jordbruket billeg fôr og gjødsel utan at Sildesalslaget på ein eller annan måte, noko på veg iallfall, får refundert det som eksportprisen må reduserast for å skaffa fram billeg fôr og gjødsel for landbruket.

På den andre sida kan det sjølvsagt vera noko i det som mindretalet ved hr. Leirfall her held fram om denne saka. Men dei som har det fulle oversyn over korleis denne ordninga verkar, det er Prisdirektoratet, og det er desse to departement som samarbeider med Prisdirektoratet om denne fordelinga, og vi må gå ut frå at dei vil gjera alt det som står i deira makt, for å finna ei rettferdig fordeling. Vi må lita på det. Det er kanskje ikkje så lett, men det kan i alle fall gjerast så langt som menneskeleg velvilje og evne rekk, så vanskeleg som det eingong er å koma fram til det rette resultat til alle sider når det gjeld denne fordelinga her. Vi får lita på desse, og leggja det i hendene på dei, og tru at dei finn den rette utgangen til alle sider.

Valen: Eg vil stø det som hr. Leirfall sa. Det er sjølvsagt ikkje det at landbruksorganisasjonane skal koma med

i tingingane mellom styresmaktene og fiskarane om deira fond, som det her er tale om; men spørsmålet er om korleis midlane i dei fond som av staten er sette av til reduksjon av prisane på kunstgjødsele og kraftfôr, blir brukte. Det er det som det er spørsmål om, og då synest eg det skulle vera nokså naturleg og rett at landbruksorganisasjonane fekk vera med i eit råd, eller kva ein vil kalla det, og sjå korleis dei midlane blir brukte.

M.a. har eg inntrykk av at det kan bli spørsmål om å overføra midlar frå desse subsidiemidlar for å balansera underskot i andre fond. Og det er etter mi meining ikkje grunnlag for slik overføring frå dei midlar som er sette av til subsidiering av kraftfôr og kunstgjødsele, til balansering av andre fond.

Presidenten: Etter henstilling fra finansministeren vil presidenten foreslå at ekspedisjonssjef Lorentzen og direktør Elstad får adgang til møtet - det ansees som bifalt.

Statsråd Bratteli: Jeg skal ikke gå inn på sakens realitet her i dag. Forarbeidet med den er ennå ikke ferdig i Prisdirektoratet, som jo arbeider med den i kontakt med landbruksorganisasjonene, så det vil først på et noe senere tidspunkt bli klart hvordan saken kan og bør løses. Det er imidlertid, jeg vil gjerne ha presisert det, ikke så opplagt som jeg har inntrykk av at enkelte her har villet gi uttrykk for, at de endrede prisforhold for sild, sildeolje og sildemel uten videre skulle føre til at en skal bruke mer enn de forutsatte 118 millioner kroner til subsidiering av kraftfôr. Men jeg finner, som sagt, ikke grunn til å gå nærmere inn på realiteten i saken i dag, før den er ferdig forberedt i det arbeid som nå pågår mellom Prisdirektoratet og de interesserte organisasjoner.

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 38 for 1953 legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 4 .

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen stor- og vårsild av 1953 års produksjon (innst. S. F.).

Om saken i dens alminnelighet uttalte

Ingvaldsen (komiteens ordfører): Som bekjent er det en vidstrakt prisregulering både for sild og for fisk i sin alminnelighet. Det er to forskjellige og atskilte fond for sild og fisk. Prinsippet er at for sild bestemmer man en pris

på silden til fiskerne; ved hjelp av Prisreguleringsfondet for sild gir man så tilskudd til forskjellige sildeprodukter, avhengig av markedsforhold og produksjonsforhold, og så tar man også inn avgifter eller tilskudd til Prisreguleringsfondet. Mens fondet for fisk ved nyttår i år var på over 122 millioner kroner, var Prisreguleringsfondet for sild snaut 29 millioner kroner.

I fjor ble fondet for sild redusert atskillig, jeg husker ikke akkurat tallet, men det var med omkring 20 millioner kroner, og etter den foreløpige oversikt man har i år, vil fondet sannsynligvis reduseres med omkring 17 millioner kroner. Fondet vil da komme ned i en størrelse som gjør at det vel vanskelig kan fylle sin oppgave etter forutsetningene, nemlig å virke til en utjevning mellom gode og dårlige konjunkturer for fiskerne. Vi må vel tross alt si at sildefisket i de senere år, foruten å ha vært meget rikt, også har gitt relativt gode priser, og det er etter min mening en meget betenkelig utvikling at man da spiser så sterkt av fondet som man har gjort i de siste årene. Jeg har ikke noen forutsetninger for å kritisere de bestemmelser som er gitt i reguleringen, eller de priser som er fastsatt, men etter min mening er det all grunn til å være oppmerksom på denne utvikling, og forsøke å bringe utviklingen over i en annen retning.

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 39 for 1953 om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen stor- og vårsild av 1953 års produksjon - legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 5 .

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av saltet stor- og vårsild av 1953 års produksjon (innst. S. G.).

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 40 for 1953 om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av saltet stor- og vårsild av 1953 års produksjon - legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 6.

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering for fórmel av fisk og fiskeavfall av 1953-års produksjon (innst. S. H.).

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 51 for 1953 om Bestemmelser om prisregulering for fórmel av fisk og fiskeavfall av 1953-års produksjon - legges ved protokollen:

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 7.

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953-års produksjon (innst. S. J.).

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 56 for 1953 om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953-års produksjon - legges ved protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 8.

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953 års produksjon til Amerikas Forente Stater (innst. S. K.).

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 68 for 1953 om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av frossen fisk og frosne fiskeprodukter av 1953-årsproduksjonen til Amerikas Forente Stater - legges ved protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 9.

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomite om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av iset stor- og vårsild (innst. S. L.).

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 76 for 1953 om bestemmelser om prisregulering ved utførsel av iset stor- og vårsild - legges ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Protokollen ble deretter opplest uten å foranledige noen bemerkning.

Kommandørkaptein Meyers brosjyre om fiskerigrensesaken.

Presidenten: Hr. Hambro har bedt om ordet før møtet heves.

Hambro: I et møte for lukkede dører forleden henstillet jeg til Utenriksdepartementet å sørge for, før innstillingen om fiskerigrensekomiteen ble behandlet i offentlig møte, å rette på det eiendommelig misforhold at i den litteraturfortegnelse som står trykt i det offentlige forelegg, står det oppført en liten bok om fiskerigrensespørsmål av kommandørkaptein Meyer, og så står det i parentes «fortrolig». Det er det siste ledd i - jeg hadde nær sagt - en menneskealders forsøk på trakasserier fra visse folk i Utenriksdepartementet likeoverfor dem som har arbeidet med sjøgrensesaken. Man har inntrykk av at det ennu er folk som føler det som noe av en sorg at Norge vant og Utenriksdepartementet tapte. Meyers brosjyre ble utarbeidet etter oppdrag av fiskerigrensekomiteen. Den ble etter ønske av departementet holdt fortrolig så lenge saken verserte for domstolen i Haag. Fiskerigrensekomiteen anmodet så om at den skulle offentliggjøres, det var særlig avdøde stortingsmann Utheim som mente at det var et stort behov for boken blandt alle dem som var interessert i fiskerigrensespørsmål. Den ble tilstillet alle medlemmer av Stortinget, den ble sendt alle de utenrikske stasjoner og ligger der. Men et ikke ubetydelig opplag ligger i Utenriksdepartementet, av grunner som det har vært umulig for komiteens medlemmer å forstå. Jeg vil henstille at man underhånden meddeler komiteen at denne eiendommelige sensur faller bort før saken behandles offentlig. Hvis ikke anser jeg meg nødt til å ta den opp og å dokumentere av den brevveksling som har vært ført mellom komiteen og Utenriksdepartementet, hvor urimelig det hele er.

Finn Moe (utenriks- og konstitusjonskomiteens formann): Jeg må si at det forundrer meg litt at representanten Hambro tar opp denne saken nå, fordi der i et møte i utenrikskomiteen er rettet en slik henstilling til departementet, og så vidt jeg er underrettet, har

presidentskapet besluttet at dette spørsmål skal behandles kommende onsdag når den fungerende utenriksminister, statsminister Torp, kan være til stede. Det var bedre å vente med saken til da.

Men siden hr. Hambro også har vært inne på sakens realitet, må jeg få lov å si, at den vesentligste grunn til at denne boken hittil ikke har vært offentliggjort, er at Utenriksdepartementet har vært i tvil om det ikke ved å offentliggjøre den gikk til å offentliggjøre dokumenter som den britiske regjering forutsatte hemmeligholdt. Men så vidt jeg på den annen side har forstått, er det spørsmål klarert, og hvis jeg ikke forstod ham feil, så erklærte utenriksminister Lange at boken vil bli offentliggjort. Men, som sagt, når presidentskapet selv har forutsatt at denne sak skal behandles på onsdag, og man da kan få redegjørelsen fra Utenriksdepartementet, vil jeg foreslå at den hviler til da.

Hambro: Når jeg har nevnt saken her, er det fordi man onsdag skal ha møte for åpne dører, og jeg mente det var riktig å nevne dette for lukkede dører, så man kan slippe å behandle en så eiendommelig ting for åpne dører. Hvis det er riktig, det komiteens formann, hr. Finn Moe, uttalte, og jeg har ingen grunn til å tvile på det, går jeg ut fra at saken da vil være i orden.

Finn Moe: Jeg må bare få lov å si at jeg tror hr. Hambro gjør seg skyldig i en misforståelse - eller kanskje misforståelsen er på min side. Men vi har alle vært enige om at dette spørsmål skulle behandles for lukkede dører før det ble behandlet for åpne dører. Så sent som i går konfererte jeg med kontorsjefen om det, og forsto at det var presidentskapets hensikt at dette skal skje på onsdag.

Presidenten: Presidenten kan bekrefte at forutsetningen har vært at hr. Hambro skulle få svar på det spørsmål av fungerende utenriksminister på onsdag førstkommende.

Møtet hevet kl. 10.35.